

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון מס' 194
טבת תשע"ט

ללא עירוב אסור להיזן כסא ד אמות

שיש, יתקשר ונבדוק יחד איתו בהדרכה טלפונית, וכך עשה. הנה במקרה זה בזכות אותו בחור דאגו לעירוב לכל הישיבה. במקרים אלו העירוב הוא הכרחי ביותר, יש מקומות שאוכלים תחת פרגולה בשטח פתוח, ואם אין עירוב במקום, אסור להיזן כסא מקצה השולחן, או להעביר כל חפץ שהוא יותר מג' אמות, שהם מעט מאוד.

העירובים במתחמים נעשים לפי דרישת הציבור

מקום נוסף שהיה בשבועות אלו, שגם הוא זכה לתיקון בזכות אברך אחד, שבקבוצת קריאת גליונות תיקוני עירובין, התעורר לברר על כשרות המקום ולדאוג לכך. מדובר במתחם של ישיבה תיכונית, שכבר שנים רבות שקבוצת חרדיות שוכרות את המקום לשבתות, והמקום מוקף גדר שההנהלה מסתמכת עליו לומר שיש עירוב מהודר. אבל הגדר רחוקה מהמבנים, ובשטח הריק צמחו קוצים רבים שאדם סתם לא יעבור בהם, ואינם משמשים את הדוירים, את האנשים והבחורים שגרים שם.

בענין זה יש דין שמבואר בשו"ע (סי' ש"ח) שאם יש מקום שאינו משמש לדוירים, כגון מקום שזרעו בו זרעים, ויש בו יותר מבית סאתיים, הרי הוא נאסר מדרבנן כדין כרמלית, ואם אפילו הוא מוקף במחיצות, ואם הוא נמצא בתוך שטח העירוב, הוא אוסר את כל העירוב משום שהשטח של הבנין פרוץ אל מקום האסור.

שטח קוצים וסלעים שאינו ראוי למעבר

פעמים רבות שהיו קבוצות במתחם זה, ביקשו לעשות עירוב כהלכה, "מוקד העירוב" ג"כ עשה שם עירוב זמני לפני הרבה שנים, למשפחה שעשתה במקום שבת שבע ברכות. אבל העירוב היה בדברים זמניים שהעמידו רק לאותה שבת, ולאחר מכן פרקו אותם. היו תקופות שביקרו שם אנשי עירובין ועשו תכנית לעירוב, אבל לא יצא מזה שום דבר. אנשם שידעו לא טלטלו, והשאר סמכו שמסתמא יש משהו. אבל כעת המקום מבוקש ע"י עסקן חשוב, שההנהלה מעוניינת לעשות למענו, אחד מקרובי שכאמור בעקבות הגליונות התעורר לחשוב שצריך לברר, שמע ממוקד העירוב על הבעיה הגדולה, והכניס את דרישת עשיית העירוב בתנאי השכירות, ובס"ד העירוב הגיע כבר לידי מעשה.

בדברי המהלקים בין זרעים לקוצים

והנה בעירובים עירוניים גדולים, שכוללים הרבה שטחים פתוחים סביב לעיר ולמושב, קשה להקפיד על דין זה בשטחי קוצים, שהם מצויים בכל מקום, ונאלצים לעשות את העירובים האלו, גם כשכוללים שטחי קוצים גדולם. יש אומרים שמסתמכים על מש"כ בשו"ת אמרי יושר, לחלק בין שטחים שנזרעו לבין שטחים שעלו בהם צמחים מאליהם, משום שדוקא בשטח שזרעו אותו, הפקיעו אותו בדיים משימוש הדוירים, ונמנעים מלעבור בו, משא"כ בשטחי צמחים שעלו מאליהן, אפשר להביא טרקטור לפנות את הקוצים, ואין מטרה שיימנעו השימוש בשטח הקוצים. אולם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל כשהביאו לפניו טענה זו להקל, היה אומר בהחלטיות, שמדברי השו"ע (סעיף י"א) במים שהציפו את השטח יותר מבית סאתיים, בעומק י' טפחים שאנשים לא עוברים בתוכם, הם אוסרים את כל ההיקף, [ובביאור הלכה (ד"ה והוא) האריך לאסור אפילו בעומק ג' טפחים, ובחזו"א (סי' פ"ט סק"ד) כתב שאפילו פחות מג' טפחים, אם זה

פעילות בעירובים מהודרים במקביל לעירובי הישובים

בשבועות קודמים כתבנו בגליונות על הפעילות בעירובי הישובים בארץ, בבדיקתם, במסירת המידע הנכון לרבים השואלים על כשרותם, ובטיפול בבעיות המצויות בהם, בהדרכה וסיוע, תיקון ושיפוץ, וכל הכרוך בכך. בדברים אלו יש תועלת גדולה לדעת שהמצב בישובים קשה מאוד, שכאמור ישנם עירובים שנבדקים כל שבוע ובכל זאת אינם כשרים, מחמת חוסר בידיעת ההלכות האקטואליות למציאות בת ימינו. לכן בכל מקרה שאנו יוצאים לשבת למקום כלשהו, נברר מראש את מצב העירובים ורמת כשרותם, וכמובן לא נתפשר על דברים שאינם כשרים לכתחילה.

במקביל לפעילות בנושא הישובים, מתקיימת כל הזמן פעילות גדולה בקידום העירובים השכונתיים המהודרים, והמתחמים הכשרים ברמת כשרות גבוהה, הראויה למשפחות בני תורה. קבוצות רבות מבקשות לברר את כשרות הטלטול טרם בואם, המשיב במוקד העירוב מספק את המידע לכל מקום לפי ענינו. א. יש מקומות שנבדקו והם כשרים, מוקפים בגדר טובה כהלכה, עם הערה אחת או שתים, כגון במתחמים רבים שצריך לסגור את שער הרכבים שהוא יותר מי' אמות, להניח פת לעירוב חצרות, באיזה מקום נעשתה שכירות עבור חדרי העובדים, ועוד. ב. יש מקומות שנבדקו ע"י מוקד העירוב ויש בהם בעיות חמורות, ובהם המשיב מזהיר מפני הבעיות, והאם יש אופן לתקן אותם, ג. יש מקומות שלא נבדקו ואין מידע, וכמובן לא יתכן לטלטל עד שיעשו בדיקה ע"י מי שבקי בהלכה.

במקרים רבים לא כל הקבוצה מודעת לנושא הטלטול והעירוב, אלא אחד או שנים מתוכם שקראו את גליונות תיקוני עירובין, מתקשרים ומבררים. ובכל זאת גם זה לפעמים מספיק בשביל להציל את כל הקבוצה ממכשול, על ידי שאותו אדם מעורר גם את האחרים על כך. יש מקרים שאותו אחד דואג לקשור חוטים בפירצות, לעשות צורת הפתח בפתחים הגדולים, ועוד. ויש מקרים שהוא מזמין את מוקד העירוב לסדר את העירוב, לקשור את החוטים להעמיד את הלחים. ויש מקרים שע"י מודיעים שלא לטלטל.

מתחם שישאר בו רק זכר לעירוב

בחודש זה היתה ישיבה ששכרה מתחם ביישוב קרוב למודיעין עילית, וביקשו לבדוק אם אפשר לעשות עירוב פרטי למתחם שבו הם יהיו. הבדק נסע למקום, בדק את החצר, והיו שם כמה מקומות שאינם סגורים, הוא התבונן היטב ומצא במקום אחד חוט קשור בלי לחיים, ובמקום אחר לחי תחת חוט רפוי, ועוד מקום שיש רק את הברגים של החוטים ללא חוט. הבדק הבין שמישו עשה שם פעם עירוב, אבל כעת נשאר רק זכר לעירוב.

תיקון העירוב במתחם

הבדק קרא לבעל המתחם, שרצה מאוד לסייע ולעשות שיהיה עירוב כשר, אך לא ידע מה החיסרון במה שיש. הבדק הסביר לו באריכות, היכן חסר לחי, ובאיזה מקום לקשור את החוט, כאן צריך למתוח את החוט, ושם להיזון למקום אחר. במקום אחד להוסיף קרש חדש, כי הלחי שהעמידו נמצא כעת מאחורי הגדר שכנראה נוספה לאחר מכן.

הבדק ראה שמדובר בהרבה תיקונים, וחשש שמא מי שמתקן ישכח דבר מהם, לכן התחיל מיד בעשיית התיקונים, הרים קרשים שהיו מונחים בצד, והניח אותם במקום הנכון, בעל המתחם הביא סולם, חוטים, והתחיל מיד בעשייתם. הבדק הלך להמשיך בפעילות במקום אחר, והשאיר אותו בעבודתו, אבל הוסיף ואמר לבחור שהזמין אותו, שכאשר יגיע למקום ביום

ובסופו של דבר כתבו מודעה לציבור בהוראת הרב, שראוי להימנע מלטלטל במתחם.
הדברים האלו מלמדים אותנו, כיצד המודעות שהולכת ונכנסת בציבור, משפיעה על כל הציבור כולו, בין להתחזק בהשקעה בעשיית עירובים למתחמים, וגם בהימנעות מטלטול במקומות שאינם מסודרים.

מונע מאנשים לעבור שם, הרי זה נאסר]. והנה למרות שהמים הציפו בעל כרחו של בעל הבית, וגם אינו עומד להשאירם שם לזמן ארוך, אלא מחכה שהם יצאו ויתייבשו, בכל זאת כיון שכעת המקום מופקע משימושים של דירה, השטח נאסר ונעשה כרמלית, כדיני קרפף שאינו מוקף לדירה. לפיכך גם קוצים שצמחו בעל כרחו של בעלי המקום, ואפילו אם הם רוצים באיזה זמן שהוא לפנותם, כיון שכעת השטח אינו עומד לשימוש של הדירורים, הוא נאסר ואוסר.

שטח גדול בתוך העירוב, טרם צמחויותו

[ויש להוסיף, שבש"ת אמרי יושר דיבר על דשאים ועשבים שצמחו, וכתב שאפשר להשתמש בהם יותר ממקום שיש בו מים, ומשמע שמה שהיקל היינו בצמחים קלים, ואפילו קוצים עד חצי מטר, שבישובים יש אנשים שעוברים בהם, אבל כשמדובר על קוצים בסוף החורף שהם שמונים ס"מ ויותר, ובצמחיה סבוכה וקוצנית, שגם כשהיא יבשה ונמוכה נמנעים מלעבור בה, יותר ממה שהיו עוברים במים בזמנם [שמבואר בגמ' (שבת דף ק) ובפוסקים, שהיו רגילים לעבור עם בגדיהם בנהרות ונחלים], י"ל שבזה באמת אין להתיר כלל ועיין בזה].

בדברי הקולא של הדבר שמואל

יש ישובים המוקפים גדר, והגדר רחוקה מהבתים כאמור, ויש שטחים של קרפפות ביניהם, ומסתמכים על חידוש שכתב בש"ת "דבר שמואל" שהיקף חומה של עיר הוא היקף דירה חשוב יותר, ולכן אינו מתבטל ממנו דין מוקף לדירה בזה שיש בו שטח של זרעים, ובביאור הלכה (סי' שני"ח ס"ט ד"ה אבל) הביא דבריו, ודברי האחרונים שחלקו עליו, וכתבו שבשעת הדחק שאי אפשר לתקן באופן אחר, יש לעשות לפחות כן כדי שלא יכשלו רבים, וע"ש ש"מ"מ במקום גזר במחיצות, [כמו חממות סגורות וצד אחד פתוח יותר מי' אמות], אין להקל. לפ"ז בישושים רבים מקיפים את הישוב קרוב לבתים, בהיקף של צורות הפתח [עמודים וחוטאים], שאז השדות והשטחים הנטושים אינם בתוך גבולות העירוב, אבל יש גם הרבה ישובים שקשה להשקיע בעירוב, ונדחקים לסמוך על הקולא של הדבר שמואל, אלא שמלבד הדוחק הנ"ל, יש עוד לחלק בין דברי הדבר שמואל שדיבר כשיש חומה לעיר, ובאופן שעתידים לבנות עד החומה, וזרעו את המקום באופן זמני, עד שיבנו. משא"כ בישושים שמדובר בהיקף של צורת הפתח, ומדובר בשטחים שמראש מיועדים ליריעה, ואסור לבנות בהם אא"כ ישנו את יעודם שהוא דבר שקשה לעשותו, א"כ זה יותר ממוקפק מדברי הדבר שמואל, וכמובן שצריך לעשות מאמצים שלא יכללו בעירוב שטחים של קרפפות, וכמובן שמשפחות בני תורה שבאים לאותם ישובים, יראו ללמד גם את בני משפחתם, שצריך להימנע מלטלטל במקומות כאלו.

קבוצה שידקה את המתחם והודיעה שלא לטלטל

לעומת זאת היה מתחם אחר באיזור חיפה, שגם בו נמצאים לעיתים נתכופות קבוצות חרדיות, והמתחם מוקף גדר עם שלשה שטחים שיש בהם דין קרפף בתקופות שונות בשנה, [לפי גודל צמיחת הקוצים], ובשנה האחרונה היו שלשה פעמים שמוקד העירוב נתבקש לעשות בתוכו עירוב לקבוצות שהיו בו, על ידי העמדת צורת הפתח בין שטחי הקוצים לשטח הבתים והמעברים שבישומם.

עשיית דרות והחיים נגינים לתיוקן המתחם

בחדש שעבר היתה בו קבוצת אברכים מירושלים, ואחד מהקבוצה התקשר למוקד העירוב לברר על כשרות המקום. השואל ציין שהוא ועוד רבים כמוהו נזהרים לא לטלטל באפילו בעירובים שכונתיים, אלא שאמרו להם שכאן זה יותר טוב, ושאל האם זה נכון. המשיב במוקד הסביר לו את המציאות עם פרטי ההלכה, שבעצם זה עוד פחות מכל עירוב שכונתי, שמקפידים בו על הוראות גדולי ההוראה שאסרו שטח שיש בו צמחיה המונעת מלעבור בה. האברך שהתקשר פנה להנהלה, אך היא התחמקה מהאחריות מפני שאמרו לה שזה דין שמקילים בו בעירובים העירוניים. האברך לא הניח את הענין, ולקח את כל הפרטים על מנת שיגיע למקום ויבדוק ויתקן כפי ההלכה. כשהגיעו ביום ששי, הוא לקח עימו את אחד מהמוציאים של הקהילה ששהה יחד איתם בשבת, והסתובב איתו בכל השטחים להכריע מה דינם,

המשך רשימת השיעורים הנמצאים קעת במערכת

52. להרים ילד למתקן בגינה או להושיב אותו על ספסל במקום שלא מטלטלים.
53. דוגמאות של טלטול בחילוק הרשויות רה"ר, רה"י וכרמלית המצויות בזמנינו.
54. האם גוי שגר בקומה עליונה אוסר לערב בקומה התחתונה כשיש מעלית.
55. כיצד עושים שכירות מגוי ומומר.
56. חוט שוקע, שיעור השקיעה המצוי בעירובין בפרט בחוטי ברזל.
57. פת העירוב שמונחת בכמה שקיות.
58. צורת הפתח יותר מ-20 אמה גובה, ולחי תחת חוט שנמצא בגובה.
59. מה הדין במקרה שענפים של עץ נוגעים בחוט העירוב.
60. דין מצות של עירוב שהתלעו, ודין חלה קפואה.
61. דין עמוד של עירוב שמחובר בגובה מהקרע.
62. עירוב בנין חדר האוכל שיש בו שני מקומות אכילה.
63. בענין ההיתר לטלטל מזמן קבלת שבת לפני בין השמשות.
64. מי שנוסע עם יולדת לביה"ח, עד היכן מותר ללכת.
65. שטח גדול מלא בצמחיה שאנשים לא מסתובבים בו רק להתבודדות.
66. משפחה שנמצאת שבת במתחם לבד ויש מלצרים בחדר אחר.
67. דין חוט שקשור מסביב לעמוד תאורה.
68. שכונה שיש בה ערבי שיש לו מחסן, האם הוא אוסר בשבת.
69. דין שכונה שיש בה שומר שנמצא כל השבת.
70. דין טלטול בחצר גבוהה מהשטח שסביבותיה.
71. מקרים של צורת הפתח נמוכה שאין תחתיה חלל י' טפחים.

השיעורים נמסרים ע"י הרה"ג משה אנגלרד שליט"א

בימים א-ה, בשעה 8:45 בבוקר (במשך 20-15 דקות)

ניתן להאזין לשיעורים ע"י "קול הלשון",

בשיעורים חיים בזמן השיעור וכן במקלטים לפי המספרים

03-6171111-1-3-3-52

חדש!

לאחר עמל רב ובירור יסודי

מאגר "מתחמים כשרים" נפתח לציבור הרחב

למשפחות, קבוצות וישיבות שמארגנות שבת בישושים ברחבי הארץ

ניתן לברר מראש על כשרות הגדרות של המתחם

ועל אופן תיקונים לפי נתוני השטח

ניתן לפנות לנציג המתחמים הכשרים

בטלפון: 050-413-1116

ג.ב. המידע נמסר בתמורה לתרומה ל"מוקד העירוב"

בשורה משמחת

לקראת התחלת לימוד המשנה ברורה דיני עירובין

במסגרת דף היומי בהלכה של "דרשו"

נערכת פעילות ב"מוקד העירוב"

לסייע ללומדים לנשת להלכות המצויות

פרטים יבואו בהמשך בעז"ה

